

د شام شهيد

محمد عثمان

د شهيد له ژونده يو خو مرغلبي

ليکنه: د شهيد محمد عثمان مېرمن

ژباړن: م. محمد اميد

ډالی

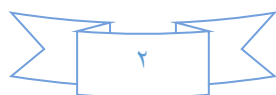
د ښکلي سیرت او مهربان زړه درلودونکي ته،
هغه تودوخې ته چې د بيلتون یخني مې هېڅکله نه ورپرېږدي،
هغه ښکلي او ښېرازه یادگار ته چې زما په ژوند کې به هېڅکله له منځه ولاړ نشي،
هغه چا ته چې ماته یې په صبر او حکمت سره د ژوند په پوړيو پورته کېدل وښودل،
هغه چا ته چې د مهربان پلار، غوره او نیکي کوونکي خاوند لپاره نمونه مثال وو .
او هغه چا ته چې د خپل چاپیریال لپاره روښنایي، په سخت وخت کې ملگری او تکیه
گاه وو .

زما شهید خاوند محمد عثمان ته! چې زموږ په زړونو کې د هغه ونې په شان ژوندی
دی، د کومې چې رینښې کلکې او څانگې یې تر آسمانونو پورې رسېدلې وي .

« او شهيدان مې وليدل چې اهر يو له خپلې باغچې سره ولاړ وو، په هغه څه خوشاله
وو چې دوى د خپلو ځانونو لپاره وړاندې لېرلي وو، او مړو ته يې د دوهم ځل ژوندي
كېدلو هيله وربښله . »

« محمود درويش »

د ژباړن سریزه

د اسلامي امت امتياز له نورو امتونو څخه دا دی چې د جهاد له لارې ځان شهادت ته رسوي، له همدې کبله خو په ختيځ او لويديځ کې وروستی کاميابي د همدې امت په برخه شوي، نو شهادت د اسلام په سپيڅلي شريعت کې ډېر ستر مقام او لوړه مرتبه لري، د حقيقي محبت پايله او د ابدي ژوند پيلامه ده، هغه څوک ډېر بختور دي چې د الله ﷻ په لاره کې د شهادت لور اعزاز تر لاسه کړي .

هو، گرانو لوستونکو!

شهادت د اسلامي امت له شتون سره يوه نه بيلېدونکې سلسله ده، چې همدا سې به روانه وي او همدا قرباني ده چې د امت راتلونکي روښانه کوي، او تېر برم ته يې ورگرځوي. د دې لړۍ له ځلانده ستورو څخه يو هم د سوريې ادلب ښار اوسېدونکی اتل او قهرمان شهيد محمد عثمان وو .

شهيد محمد عثمان نه يواځې د مجاهدينو تر منځ بلکې په ټول امت کې يو پېژندل شوی شخصيت وو، هغه د چا خبره:

سنگرونه پرې ودان وو .

غیرتونه پرې ودان وو .

غازيان به پرې ډاډه وو .

جهادونه پرې ودان وو .

لنډه دا چې شهيد محمد عثمان يو مخلص، متدين، مدبر او تقوا داره انسان وو، هغه له خپل رب سره سودا وکړه او په خپله سودا کې بريالی شو، نو ځکه به يې تاريخونه تل ستايي او پر غيرتونو به يې وياړي .

له جهادي مداره وتلی ستوری محمد عثمان بيا نه راځي، هغه شهيد شو، نو ځکه خو هغه ښاغلی، منلی او سپيڅلی دی .

پرون هم د آسيا په زړه افغانستان کې د عثمان په شان زرگونه ځوانان د اسلامي امت د روښانه راتلونکي په پار په اور کباب او له خپل رب سره د کړې سودا په کولو د تل لپاره کامياب او بريالي شول، نن په شام او غزه کې دا سودا روانه ده .

دا چې دغه کتابگوټی له دغه شهید څخه د پاتې شوي څورېدلې، کړېدلې، دردېدلې
او دردمنې کونديې د احساساتو او عواطفو مجموعه ده نو له عربي ژبې څخه په ژباړه کې
هم تر ډېره دا هڅه شوې چې د الفاظو او جملو سربېره د هغه د احساساتو ترجماني وشي .

سريزه

په دنيا کې ستومانه انسانان ډېر دي، چې له جملې څخه يې هغه خلک هم دي کوم چې د الله په تقدير او فيصله باندې په چوپه خوله صبر کوي، دوی خپلو دردونو ته د زړه په تل کې له خنډولو پرته بله چاره نه لري، بيا چې په دغه دردونو باندې د زړه دروازې را بندې شي، نو بې اختياره يې د زړه او او ښکو واگي د دې لپاره خوشې شي، ترڅو په چيغو سره د هغه د ښکاره کولو ځای ونيسي، چې تپي زړونه يې د برداشت توان نه لري .

شپه پيل او خپل لومړني تارونه يې اوږده کړل، او ټول آسمان يې په خپله تياره کې راوښت، لکه څرنگه چې زما ژوند له همدې شيبې تياره شو .

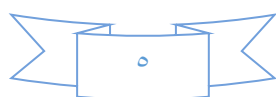
زه په دې وطن کې يوه نابلده مېرمن وم، پر دې نه پوهېدم، چې د کور له څلورو ديوالونو څخه د باندې پرته له هغه قبر څخه نور څه شته او که نه ؟ کوم ته چې ستا د جنازې لپاره پر خپلو پښو ولاړم او په کوم ځای کې چې جسد له منځه ځي او روح هميشه پاتې کيږي .

دا هغه حقيقت دی چې پرته له منلو يې بله چاره نشته.... مگر زه له تا وروسته څنگه ژوند وکړم؟

زه هغه څوک يم چې فکر مې کاوه، يوازې ستا په لرې والي به زما ساه بنده شي؛ مگر اوس، ستا آرامه ساه زما لپاره د سورلي شا گرځېدلې تر څو يوې خيالي نړۍ ته پرې لاړه شم، کومه چې زما پر لويه او پاشل شوې ساه باندې ولاړه وي، د دې لپاره چې تا، زه يو ځل بيا د خپلې کتابچې په پاڼو کې را ژوندی کړم، تر څو هغه څوک چې له ما وروسته دا ولولي، پوه شي، چې د دې مجاهد شاته څه وو، چا چې خپل ځان او وينه د دغه سوېې او بريا پر لار قربان کړه .

زه به ژر خپل تکليف او مصيبت وليکم .

الله ﷻ مور د خپلو محبوبانو له جدایي وروسته پر دې خالي، بې مينې او اوږده دنيا کې د دې لپاره پريښي يو، چې زمور لپاره يې په داسې ځای کې نيکمرغي ليکلې، کوم چې مور هغه اوسمهال نه وينو ...

ناڅاپه د نیکمرغی له یوې بشپړې برخې سره راغلې، زما د وجود د ننه دې هغه پټه
ځمکه (زړه) را ژوندی کړ..

پر خپلو هسکو او غښتلو صفاتو، گړندي معرفت (پوهې)، باریک او اغېزمن فکر سره
باقي پاتې شوې... تر دې چې سخت جنگ راغی... نو یو په یو ولاړې .
له تا وروسته زما لپاره خوشالي نشته..

زما سوکالي له تاسره وه چې پر دې دنیا کې اوس نشته .

ته خپل اصلي کور ته ولاړې، له نعمتونو څخه ډکو جنتونو ته ولاړې، او زما لپاره پرته
له دې بله لاره نشته، چې خپلې ټاکلې ورځې په قرار زړه او آرامه ساه باندې د هغه لارې په
پلي کولو سره تېرې کړم، کومه چې مو غوره کړې وه، تر څو له تا سره په هغه بل ژوند کې
تر یو ځای کېدلو پورې ورسېرم .

زما خوښي ستا په اړه د خوبونو لیدل دي، د کومو چې زه په خوب او خیال کې انتظار
باسم، ته د هغه ستوري په شان یې چې یوه شیبه پټ او بیا ښکاره شي چې په ښکاره کېدلو
سره یې زما ټوله دنیا روښانه شي .

ډېر په بېړه ولاړې، او زه له تاسره د یوې کمزورې ډیوې په شان وم چې له تا وروسته
مې حال د جوړښت او تسلی وړ نه دی...

زه به تر هغه همدا سې نابنده او نا آشنا وم تر څو له تا سره په هغه بل ژوند کې یو ځای
شم، او په دې دنیا کې به مې ته ونه وینې، او که چیرې دې بالفرض وکتلم، نو سترگې به
دې په داسې یو گل ولگيري، چې د شمال او جنوب لخوا را آلتو بادونو یې څانگې ټولې
غورځولې وي.

ته زما نه مخکې لاړې، حال دا چې زما هیله له تا د وړاندې تگ وه، او غوښتل مې
چې په دنیا کې وروستی شی گورم هغه ستا مخ وي، زما هیله د داسې خدای پامانې وه،
چې زما سترگې له پورته څخه د ښکته په لور له او ښکو ډکې پټې شي، نه ستا سترگې، پر
دغه مهال به زما رحلت په نا آشنا آرامتیا او لوی امان سره شوی وي، او پر دغه مهال به هیڅ
تشویش نه وي، مگر اوس، گویا زما تر پښو لاندې اور دی او دا حالت به تر هغه وي، تر
څو له تاسره یو ځای شم ...

تر قیامته پورې دې پر تا سلام وي، چې له هغه څخه پرته بل ځای ته پناه نشته .

چهارشنبه

. م ۲۰۲۳/۱۱/۱۵

د ماشومتوب له سختیو او خاطرو څخه سره یو څو شیبې

زه خپل قدمونه پر همدغه لار باندې ږدم ..

دلته دنیا ستا له دنیا سره ورته نه ده ..

زه له خپلو خاطرو سره ډېره تم کېږم، تر څو مې د دغه شیبو خوښۍ ته ورسوي،

د دې پېښې له پېښېدلو وړاندې یې لاملونه ډېر دي .

د لمر راختلو او ډوبېدلو پر مهال، د شپې راتللو او تېریدلو وروسته، په ستورو او د

هغوی په پرېښودلو کې د سوچ پر مهال... زه ځان ته دغه شیبې حاضرېم، د ونې لاندې او په

پراخه سیوري کې زه پر تا پسي لیکل کوم او زموږ په فاني نړۍ کې گرځم، نو ناڅاپه له دې

حقیقت سره مخ شم چې ته داسې تللی یې چې بیا نه راگرځې...

سیرت دې ښکلی او یادونه دې خوشبویه دي...

زما د قلم وزر مات دي، ستا د انصاف او هغه بلاغت د توصیف په اړه چې ما لیدلی او

خبر رارسېدلی، گواهي یې ناقصه ده ...

زه له الله ﷻ څخه د دې لپاره مرسته او ملگرتیا غواړم، تر څو زما د تورو ښکلا ستا د

سهار او ماښام، پر تا د زیات فریاد او زخمي کېدلو، ستا سو د بې کچې مینې په یادولو کې

چې په زړونو کې ځلېږي، زړونه روښانه کوي او د اړمنو کسانو مرسته کوي، ښایسته کړي .

ستا له شهادت وروسته همدا زما لپاره سکون او آرام دی .

اوس زما له آنده د دنیا شتون او نشتون یو برابر دی، همدا راز ځمکه ستا له پیدایښت

مخکې همداسې وه، هغه ورځ چې تا لومړۍ ساه پکې واخیسته، د ۲۰۰۰ میلادي کال د

دوولسمې میاشتې پنځه ویشتمه نېټه وه ^(۱) .

محمد، هغه نوم دی چې پر تا یې اطلاق کېږي، یاد نوم تا په ریښتیني مانا باندې له هغه

وخت راهیسې وپېژندو، کله چې تا د دغه نوم پر تورو تلفظ پیل کړ، تر دې چې ستا

پېژندگلوې زیاته شوه، نو تا د نړۍ تر ټولو اوچت انسان وپېژندلو، تا د هغه پیروي وکړه، د

هغه د شفاعت امیدوار شوې، د هغه په جهادي مسیر باندې روان شوې، شاید چې دا پیروي

^۱- پوره نوم یې محمد علي حاج ابراهيم دی، په ۲۰۰۰/۱۲/۲۵ م کال کې زیږېدلی .

په فردوس جنت کې ستا لپاره د هغه د ملگرتيا سبب شي، زه هيله لرم چې همداسې به وي، لکه څرنګه چې پخوا وو ... تا د خپل نامه له تاثير څخه لويه برخه اخیستې وه .

کنصفره، هغه ځای چې تا د لومړي ځل لپاره پکې رشد او نمو وکړه، د هغه د اوسېدونکو طبيعت دې خپل کړ، د یاد کلي په مدرسو وگرځېدې، په کلي او ګاونډيو ښارونو کې يې تا تګ راتګ وکړ، له وړوکوالي څخه دې کشف او پلټنه خوښه وه، لکه د نورو ماشومانو په څېر پر تا د تعجب او حيرانتيا حس غالب وو، چې د یاد احساس زیاتوالي له مخې به تا هر شی لومړی پېژندلو او د موجوداتو په پېژندلو کې به تر ټولو مخکې وي...

د ماشومتوب وروستی پړاو د هغه احساساتو مرحله وي چې مور يې په واک کې لرو او د هغه احساساتو د تګلارې پيروي کوو، نو پردې پړاو کې به یا مور د رڼا پيروي کوو چې له مخې يې ډېرې پوښتنې ځوابولی شو، او یا به چوپ پاتې کېږو، او پر دغه پوښتنو به سترګې پټوو، د دې مثال د هغه اورګاډي په شان دی، چې مور يې چلوو او هغه سره له خپل زیات اوږدوالي زمور په واک کې وي .

له همدې کبله خو ستا ماشومتوب ډېر په چټکۍ تېر شو؛ ځکه چې تا خپل وجود ډېر ژر احساس کړ او د ماشومتوب له مستیو سره دې ډېر ژر مخه ښه وکړه، څو کلونه نه وو تېر، چې له هر اړخه د جګړو، جنګونو او غصب شوي آزادي شاهد شوي، دلته ډېرې وپروونکې او کرغړنې پېښې واقع شوې، لکه بندي کول، وهل، ټکول او د خلکو تر منځ وېره خپرول، هيڅ انسان دا جرئت نه درلود چې د ماښام آذان څخه وروسته له خپل کور څخه ووځي او یا په اوچت آواز خبرې وکړي؛ ځکه چې ديوالونو هم غوږونه درلودل، د دښمن د ځايي او راتلونکو عسکرو لپاره پرته له حسابو هر څه جایز وو چې زمور د ځمکې د غصب لپاره يې ترسره کړي (۲) .

پر یادو پېښو پوهېدلو له تا څخه ستا د نورو ملگرو په شان زیات وخت ونه نیوه، بلکې تا ډېر وختي خپل سر پرې خلاص کړ، نور ماشومان چې ترڅو د رشد او پوهې سن ته نه وي رسېدلي، پر داسې پېښو نه پوهیږي .

۲- موخه مې د ادلب ښار له آزادي-مخکې وخت دی .

يادو پېښو چې له ځان سره څومره ناخوالي درلودې، تا ټولې له دروندوالي او سختوالي سره په ښه ډول درک کړې، دا سې دردمنې او غمجنې پېښې چې د زړه پردې څيري کوي او د سترگو ډنډه شوې او ښکې بهوي، خو تا هيڅکله دې ته وخت ورنه کړ چې دا څيزونه ستا په فکر منفي اثر پريردي .

محمد له کوچنيوالي څخه په زړه که له مجرمانو سره کينه درلوده، کله کله به يې په هغوی باندې درد لپاره آواز پورته کاوه او سختي به يې ورسره کوله، کله به يې چې په مخکې تېر شول، نو له غوسې څخه به يې په ډک نظر ورته کتل... په دا سې ډول چې ټول خلک به د ده د ما شومتوب له کبله ورته حيران وو، چې دا ما شوم د خپل کار هيڅ باک نه لري، همدا راز دومره جرئت له ده سره له کومه شو، چې داسې کړنه تر سره کړي، او ځينو خلکو به دده کار يې موخې او يې فايدي باله .

محمد به پر خپل موقف باندې نور هم کلکېده، بلکې د ټولني او دښمن له اړخه چې څومره تهديدونه ورته متوجه وو، هيڅ باک يې پرې نه درلود، چې څه به يې غوښتل هغه به يې کول .

دا اشغالگرو پوځونو سره په هر ځل مخامخ کېدلو کې نوموړي دا سې وينا کوله چې د هغوی له ناوړه غبرگون سره به مخامخ کېده، تر دې چې بيا به کوم لاروي او يا د ټولني کوم وگړي له دښمن څخه خلاصولو او له دې کار څخه به يې منع کاوه .

مگر هيڅکله په خپله لاره کې سست نه شو، ډېر ځله به يې په چيغو او فرياد کې ويل: څنگه ستاسو په شان په غلي پاتې کېدلو باندې راضي شم، حال دا چې زما دښمنان زما په ځمکه زما سره مخامخ کېږي او زه چوپ پاتې شم ؟

پر دا سې کړنو باندې به محمد خپله غوسه سروله او د خپلې سينې اور به يې پرې مړ کاوه، او دا به يې ښکاره کوله چې د دغه ځمکو ازادي او د استقلال حس ته څومره گړندی دی .

پرته له دې چې پر همدې مهال د خپل کار گټه او تاوان معلوم کړي..

محمد د هغه لوبغاړي په شان وو چې خپله هڅه، کوشن او کار ورته اړین وي، نه نتیجه، داسې نتیجه چې خلک یې پردې راضي کړي تر څو له مبارزې څخه د پاتې شوو خلکو سره وروسته پاتې شي .

د فراق لومړی څپه چې خلک یې یو له بل څخه لرې کړل

هجرت د سوريې د هر او سېدونکي لپاره حتمي ټاکل شوې فيصله ده، چې له خپلې ځمکې یې هغه نظام وباسي د کوم په قاموس کې چې له وحشت پرته بل څه ځای نه لري .

محمد هم له خپلې کورنۍ سره د نورو کورنیو په څېر هجرت وکړ او خپل ښار یې پر داسې تکل پرېښود چې بل آرامه ښار ځان ته وگوري، مور تر ډېره وخته پورې دا گمان نه کاوه چې دا به هم زموږ لپاره زموږ د خپلو ښارونو په شان شي .

له خپل وطن څخه لرې والی او د نوي ښار سره نابندي سخته وي، د ژمي له داسې یخۍ سره مخ کېدل چې د پوزې سر و سوځوي او په مړه جسم کې وینه کنگل کړي؛ ځکه چې جسم انسان په یو ځای او روحاً په بل ځای کې وي، بلکې داسې یو حالت چې هر مهاجر له مرگ سره خپله پنجه نرموي ...

نوی ښار، نابنده خلک، یو بل ژوند... مور مجبور وو چې له نوې ټولنې سره ځانونه روبروي کړو...

محمد په ترکیه کې د قرآن کریم د زده کړې حلقو ته تگ پیل کړ او دا ورته اړینه وه ترڅو پر داسې څه ځان بوخت کړي چې پر راتلونکي کې فایده ترې واخلي او د سبا د بدلونونو لپاره آماده شي، هغه په ترکیه کې طبعي ژوند کاوه .

دولتونه زموږ له حال ناخبره او ویده وو او خپلو حاکمانو مور وژلو، زموږ وینې هېڅ ارزښت او قیمت نه درلود، د خلکو روح اخیستل بیخي عادي گرځېدلي وو، آلوتکو په دوامدار ډول پر مور خپلې دورې وهلې او په مکرر ډول یې مور بمبارولو، دا هر څه هره ورځ پېښېدل مور ته بیخي طبعي شوي وو...

له بله اړخه بې کاري د دې لامل کېږي چې انسان يا په بېهوده کار کې مصرف شي او يا په دوامداره دردونو مبتلا شي .

محمد په مسجد کې لمونځ کول پيل کړل او له هغه وروسته يې له يو شيخ سره د قرآن کریم حفظ شروع کړ .

وخت تيرېدو تر دې چې له شيخ سره يې د خپل زړه راز شريک کړ او د خپل پلار د ليدلو له شوق څخه يې خبر کړ .

پلار شکمن شو او دغه ناڅاپي زيارت په تشویش کې واچاوه، مگر هغه وخت آرامه شو، چې کله شيخ د محمد په اړه څو رازونه ورسره شريک کړل، هغه (شيخ) له محمد څخه خوښ وو او د محمد د راتلونکي په اړه يې د محمد پلار ته يو څو خبرې وکړې او دا يې ورته غوره وبلله چې د غازي عینتاب په معهد کې يې شامل کړي، تر څو د قرآن کریم د حفظ تر څنگ نور شرعي علوم هم زده کړي .

دغه وخت معهد تړلی (رخصت) وو، نو محمد د قرآن کریم حفظ پر دريو مياشتو کې داسې مهال بشپړ کړ، چې عمر يې څوارلس کلونو ته نيردې وو، نو د فضيلت تاج او پټکی د مسلمانانو علماوو د ټولني لخوا هغه وخت ور په سر شو، چې دی تر ټولو کوچنی د الله تعالی د کتاب حافظ وو .

پاکي ده الله ﷻ لره.. څرنگه د يو چا روزنه له خپلې چينې (قرآن کریم) څخه ددې لپاره کوي، ترڅو په داسې ډول د هغه شان اوچت کړي چې نه مور پرې پوهيږو او نه پورته کېدونکی پرې پوهيږي، تر دې چې يو ځوان د الله ﷻ پيروي پيل کړي او د يو لوی کار لپاره آماده شي، د دې کار پر لاره کې شپه او ورځ زيار وباسي.. تر هغه پورې چې له خپل رب سره مخامخ شي په داسې حال کې چې د ستاينې وړ گرځېدلی وي او بنايسته خاتمه يې په برخه شوې وي .

يقيناً الله ﷻ هغه کسان د خپل کلام د حفظ او د هغه په ماناوو کې د سوچ لپاره غوره کړي او هغوی ته يې د داود ﷺ په څېر طلايي حنجرې ورکړي، چې هغوی قرآن کریم په

بنکلي غږ سره لولي او ملايکې يې پر چاپيريال گيره اچوي، هغوی نه د شپې په اوږدو کې ویده کېږي او نه د ورځې آرام کوي، حتی چې قیلوله (د غرمې سنت خوب) هم نه کوي. دا (قرآن کریم) یو لوی امانت دی، داسې امانت چې ځمکې او غرونو یې له پورته کولو څخه انکار وکړ او له پورته کولو څخه یې وډار شول، مگر زړه له خپل نرموالي سره څنگه دومره اوچت کار وکړ؟

که غمجن یې ولولي غم یې له منځه ځي، که دردمن یې ولولي نو درد ته یې دوا کېږي، کوم خبرونه چې پکې دي هغه د زخمي زړه لپاره ټکور، د اوسنکو پاکوونکي او د آهونو بندوونکي دی..

محمد د چا دیدگاه او نمایش ته نه متوجه کېده، د سوريې پر اوسېدونکو باندي د راغليو تکليفونو له کبله يې زړه ډېر نرم شوی وو، سره له دې چې دی کم عمره وو، خو سوريې ته به تللو او خپلې گټلې پیسې به يې پرته له دې چې کورنۍ يې پرې خبره شي، هلته مصرفولې؛ ځکه که کورنۍ يې پرې پوهه شوې وای نو سوريې ته له تگ څخه به يې منع کړی وای.

او د يو انقلابي ځوان لپاره دا څنگه ممکنه ده، چې يواځې څارنه وکړي، بلکې د زخميانو، شهيدانو، ورانيو، ويجاړيو او د قوي دولتونو چوپتيا د هغه (محمد) احساس ورځ تر بلې کلکاوه.

هغه (محمد) تېښته د حل لاره نه بلله، بلکې سره له سختيو له دښمن سره يې مخامخ کېدل خوښول او دا هغه څه وو چې ده ترسره کړل....

د معمول په څېر يې د حقيقي لږوالي شربت غږپ غږپ وڅښه، حال دا چې مهرباني يې څو چنده وه چې هغه نه پرې پوهېده؛ ځکه چې د هرې جدایۍ احتمال کېدای شو خو د کورنۍ څخه د جدایۍ احتمال نه وو...

هغه د راحت او آرامۍ پر ځای د تکليف او مصیبت لاره غوره کړه او يواځې پرې ولاړ.

گویا چې هغه د دې کمزوري او سترې ملت لپاره استازی وو، تر څو د دوی قضیه اوچته کړي.

هغه د عمر په لحاظ کوچنی او په عقل کې لوی وو، د دې لپاره چې د دغه ناهيلي ملت هر څه په خپل عقل کې راگير کړي، هيڅ څيز به دی دومره چټک په حرکت نه راوستلو، لکه د زخمي سينو فرياد او د مظلومانو اوبنکو، کله به چې ورغی نو ويل به يې: زه له تاسو څخه يم او تاسو ښه درک کوم، زما آواز به تر هغه چوپ نشي تر څو ستاسو د مرستې سبب نه وي گرځېدلی، ټوله نړۍ دې پردې گواه اوسي، چې ناخوالې به نه پېښيږي، قتلونه به نه کېږي او مسلمانان به وروسته نه پاتې کېږي مگر هغه وخت چې مور نه وو ... هغه (محمد) له خپلې نيا سره اوسېدلو، د هغه اړتياوې او ضرورتونه به يې پوره کول او په ځينې کارونو کې به يې ترې مشوره اخيسته .

نیا يې له مجاهدينو سره د يوځای کېدلو اجازه ورکړه، د نيکۍ زيری يې پرې وکړ او دې کار (جهاد) ته يې وهڅولو ...

هماغه وو، چې محمد خپل قدمونه د لومړي ځل لپاره د جهاد پر لاره کې کېښودل، هغه لاره چې په دنيا کې له تکليفونو ډکه او په آخرت کې روښنايي ده .

دغه وخت د عثمان عمر پنځه لس کاله وو..

په جهاد سره خپل عمر ښايسته کړه، چې له جهاد څخه وروسته پر باطلو لارو هيڅ تلل نشته، دا هغه عمر وو چې محمد خپل ځان د دې سوال د ځواب لپاره پکې آماده کړ، چې عمر مې درکړی وو، په څه کې دې تېر کړ؟

دا هغه عمر دی چې څوک له خبرې کولو عاجز وي، ښه په فصاحت سره خبرې پرې کولی شي، پر چا چې ظلم شوی وي، هغه د ځان دفاع پرې کولی شي، د هغه چا لپاره د اوبنکو تويولو سبب دی چې د چا سترگو د غم پر وخت خيانت ورسره کړی وي (اوبنکې يې نه وي تويي شوې) او دا هغه وريځ ده کله چې د باران ودرېدلو وروسته راپيدا شي .

محمد د ډېرو جنگونو په لومړيو کرښو کې وجنگيد.. تر دې چې څو ځله زخمي شو، لکه د کفرزيتا حصرایا په جنگ کې په ۲۰۱۹ م کال کې، هغه د زخم او درد پروا نه لرله او نه د يرغل پر وخت راوړوسته کېدو ..

کله چې یو څوک د څه شي په لټه کې شي نو د هغه د پیدایښت لپاره هر څه ته چمتو کېږي، که تاسو ورسره یوځای شئ له هغه سره به له درد څخه ډک عذاب ووينی، او درد که هر څومره سختېږي، خو له خپل ځان سره شفقت پټ ساتي .

له رسنيو او د حقيقت له خپرولو مخکې به هغه له یو جنگ څخه نه وو خلاص شوی، چې بل به یې پیل کړ، تر دې چې د جهاد په ډبرو ډگرونو کې یې ونډه واخيسته .

محمد به په نیک عمل کې سستي نه کوله، ماته به یې هميشه الله ﷻ را یادولو او د هغه په د احکامو په اطاعت او پیروي ته به یې تشویق کولم .

هره ورځ به یې په ښه او اوچت آواز سره د قرآن پاک آیتونه لوستل، چې پر دې سره به په ټول کور او زموږ په نفسونو کې ډاډ او اطمینان خورېدو .

هغه د قرآن کریم له حفظ سرېره د هغه د آیتونو شمېرې او د پاڼو شمېرې هم یاد کړې وې .

د محمد ادب او د مخ نښې د هغه له ظاهري جوړښت سره ورته او برابري وې، هر چا به چې ولید، نو د ټول عمر لپاره د پند، نصیحت او عبرت لپاره ورته کافي وو .

چوپتیا یې هم ماته یو څه راښودل؛ ځکه چې ځینې وخت چوپوالی هم په ډبرو داسې څیزونو دلالت کوي، چې توري یې نه شي تعبیرولای .

د محمد خبرې او چوپتیا دواړه یو پند او نصیحت وو، بلکې هر څیز ته د ده وړاندې کېدل یو ډول پند او نصیحت وو، چې تا به ورته وکتل نو د هغه په واسطه به دې د خپلې لارې مشالونه موندل او یوې غوره لارې ته به یې ستا لارښونه کوله .

هیچا ته یې د بدو ځواب بیرته په بدو نه ورکاوه، خو کله به چې د الله ﷻ حدود د چا لخوا مات شول نو بیا یې د الله ﷻ لپاره انتقام اخیسته.. کله چې به ورته په کمه سترګه وکتل شول، نو د ناڅاپي خپګان نښې به یې په سترګو کې معلومې شوې او وبه یې ویل: هیڅکله داسې نه ده زما سره زما پالونکی دی، له هیچا څخه د خپل ځان او نفس له کبله انتقام نه اخلم ..

هغه ماته هرڅه وښودل، د ژوند پر مختلفو اړخونو کې مې له محمد څخه زده کړه ترلاسه کړه، هغه ژوند چې هرچېرې وغواړي، ليردوي مو، او مور دا پروسه بيا بيا تکراروو، تر هغه پورې چې د روح باندېونه او واگي مخکې له تېښتې او بدلېدلو ونيول شي . محمد ته توبه ډېره خوښه وه، لکه څرنگه چې الله ﷻ توبه کوونکي خوښوي . د هجرت پر مهال به يې چې کله له خپلې کورنۍ سره خپل شوق ورپه ياد شو، نو د هجرت او فراق ثواب به يې غوښت، صبر به يې کاوه او ويل به يې: ما دا مبارکه ځمکه د خپل نفسی غوښتنې له کبله نه ده پرېښې، بلکې زه به هلته له خپل تقدير سره برابر اوسېدلی وای... ځکه چې زه هلته زيرېدلی يم او هلته به وفات کېرم . هغه خپله خبره ريښتینې کړه، هغه گټه وکړه، ځکه هغه پر دغه مبارکه خاوره کې وزيرېد، هلته يې ژوند وکړ او همالته شهيد شو .

بيا که د ده او ده ته تر ټولو د نيردې کس خبره شي، نو هغه د محمد په زړه کې ځانگړی ځای درلود... هغه ته يې دا خبره او وصيت کړی وو چې تر ټولو اوچته هيله يې دا ده چې له مرگ وروسته په ادلب ښار کې د شهيد ابو عبیده^(۳) د قبر تر څنگ خاورو ته وسپارل شي .

ملگري يې د محمد له شهادت وروسته دا خبره د دې لپاره څرگنده کړه ترڅو د هغه مراد پوره کړي او همداسې وشول، د شهيد ابو عبیده د قبر تر څنگ يو ځای همداسې پاتې وو، گویا چې د محمد لپاره پرېښودل شوی وي .

---

^۳- ابو عبیده: خپل نوم يې ابراهيم محمد رحمون دی، د ادلب ښار اړوند په کنصفره سيمه کې په ۱۹۹۰/۱/۱ م کال کې زيرېدلی، په همدې کلي کې يې په ۲۰۰۷ م کال کې خپلې ثانوي زده کړې پای ته رسولې، په ۲۰۰۸ م کال کې حربي پوهنتون ته شامل شو، په ۲۰۱۱ م کال کې چې په سوريه کې د ظالم رژيم خلاف پاڅون پيل شو، نو ابو عبیده هم د خپلې سپېڅلې عقيدې او کروړلي ايمان له مخې له دې پاڅون کوونکو سره يوځای شو، پر ډېرو ځايونو کې يې زيات جهادي فعاليتونه تر سره کړل، چې پر دې مسير کې يې زندان او څو ځله په خپل نازک او گلورين وجود زخموته وگالل، پر تحرير الشام او جبهه النصره جهادي غورځنگونو کې يې مختلفې لورې او ټيټې دندې او خدمتونه تر سره کړل، چې بالآخره په ۲۰۲۰/۲/۲۷ م کال کې د شهادت لور مقام ته ورسېد، نحسبه کذک والله حسيه .

د وخت طوفانونو هغه کمزوری نه کړ

د ژوند له ترڅو خاطراتو ډکې ورځې، د فراق په اور سوځېدلې له اوبنکو ډکې سترگې، د آرام او راحت پرېښودل، ځان په قوت سمبالول؛ دا هر څه د یو خوب د رښتیا کولو په تکل، محمد له رسنیو سره یو ځای شو، د دې لپاره چې د جنگي کړیو او کرښو ټول خبرونه تر پوښې لاندې راوړي او پوځي پېښې د لازمې له شمالي برخې څخه تر ادلب او د حلب تر لویديځو سیمو پورې نقل کړي .

محمد به د مجاهدینو له استشهادي بریدونو سره یو ځای سیمې ته داخلیدو، له ټولو خطرونو سره یې د مجاهدینو کړنې په ریښتیني ډول انځورولې، په ښارونو، کلیو او بې وزله وگړو باندې د وحشي بمباریو په ښکاره کولو کې یې هیڅ کوتاهي نه کوله .

هڅه یې کوله چې ټولو خلکو ته حقیقت څرگند کړي .

د سوریې په شمالي برخه باندې په وروستی فوځي حمله کې محمد خپلې وروستی هلې ځلې وکړې، هغه مجاهدینو ته نیردې او باوري کس وو .

په مخکینو ټپونو سره د خبریالی پر مهال هم څو ځله ټپي شو، خو د خپل اوچت رسالت له حق ادا کولو څخه په شانه شو، او نه د نورو له مرستې، خواخوږۍ او کومک څخه وروسته شو .

په رسنیز ډگر کې د محمد لومړی ملاقات له فوځي مشر، د مبارک انقلاب له ځلانده ستوري او زړور قومندان ابو عبیده سره شوی وو .

هغه به ابو عبیده د خپلې لارې لارښود باله او زیاته مینه یې ورسره درلوده، همدا راز ابو عبیده هم له محمد سره د هغه د ځیرکتیا، مهارت او زیاتې قربانۍ له کبله زیاته مینه درلودله، په دغه ملاقات کې ابو عبیده د محمد زیات توصیف بیان کړ .

هغوی د غم، موخې، هدف، اوږد مزل، سپیڅلي احساس د یووالي له کبله یو له بل سره تړل شوي وو .

محمد د ابو عبیده پر پل ولاړ... او له هغه څخه څلور کاله وروسته شهید شو (۴) .

گویا چې د محمد شهادت د شهید له شهید سره یوځای کېدل دي .

۴- ابو عبیده تقبله الله په ۲۰۲۰/۲/۲۷ م کال کې شهید شو او محمد تقبله الله په ۲۰۲۳/۱۰/۲۸ م کال کې شهید شو .

هغوی به له یو بل سره په ملاقاتونو کې پر داسې موضوعاتو خبرې کولې چې د ټولو لپاره به مهمې وې؛ محمد به وخت ناوخت په معسکراتو او تمرین ځایونو کې په مجاهدینو ګرځېده، هغوی به یې د ظالم رژیم سره د مبارزې په پار پارول، ډاډ به یې ورکاوه، هغه به ځان داسې ورته جوړ کړ، گویا د سختۍ پر وخت تکیه گاه ده چې د مجاهدینو غمونه پورته کوي، او پټي یې سپکوي .

د محمد دا وینا ډېره مشهوره ده:

« إن من أعظم الأعمال عند الله أن وجودَ الإنسان بنفسه وجسده وروحه فداءً للإسلام وأهله » .

« د الله ﷻ په نزد تر ټولو اوچت عمل دا دی چې انسان د اسلام او مسلمانانو لپاره د ځان، روح او جسد قرباني ورکړي » .

هغه خپل ژوند یواځې تر امیدونو او آرزوگانو پورې نه تړلو... بلکې پر دې یې باور درلود چې خپلو هیلو ته رسېدل په عمل سره کېږي، نه په وینا سره او الله ﷻ له مور څخه د هڅې او کوښښ پوښتنه کوي، نه د نتیجې...

د حق له لارې او مسیر څخه په شا نه شو، بلکې پر هغې مستقیم پاتې شو، او نه یې خپل اوچت اخلاق پرېښودل، تا به ویل چې د گلاتو غونچه ده چې د ژمي له سختیو سره وغوړېږي او خپل شاوخوا خوشبویه کړي .

ته هر ځای نیکمرغه وې

محمد ډېر بل ډول انسان وو، لکه په خاورو کې پټ د تخم دانه، چې هر څومره یې ژوره خښه کړې، پر هماغه اندازه به په هغه کې د مختلفو میوو وده او ژوندون وویښې، داسې چې خړوبېدل یې له یو ډول اوبو څخه وي خو په خوند او خوراک کې له یو بل څخه بدل وي... د محمد سیرابه کېدل او خړوبېدل له قرآن کریم او نبوي سنتو څخه وو...

هغه ته په هر ځل کتلو کې ما یو نوی څیز موندلو، کوم چې مخکې به پرې پوهه نه وم... تر دې چې له شهادت وروسته یې ماته د خلکو لخوا داسې خبرې راوړسېدې چې زما د حیرانتیا سبب شوې، چې زه د لومړي ځل لپاره پرې پوهیږم...

اوس، وروسته له هغې چې د هغه قیمتي روح والوت او له خلکو سره یې اړیکې پرې شوې، خلکو د هغه له جواهرو او مهارتونو څخه پرده پورته کړه او ویې ویل: هغه داسې او داسې وو، لکه د سرطان پر ناروغۍ اخته یوې ناروغې ښځې وویل: د هرې میاشتي په سر کې یې ماته په ډېر تکلیف سره دوا رالیرله..

نور پټ رازونه به یې الله ﷻ ته معلوم وي، خو هغه سوکالي چې ما پر خپل ژوند کې ترې ولیده، د حیرانتیا وړ ده..

له اوبو ډکه وریځ وه چې باران ترې ورېږدو، او پر مور باندې به بیا دوچند ورېږدو.. محمد به خپل ټول کار الله ﷻ ته سپاره، د الله ﷻ له مرستې او کومک څخه پرته یې په خپل توان او قوت باور نه درلود، الله ﷻ ته به یې پر استخارې سره رجوع کوله، خپل ځان به یې پرې مضبوطاوه او پر هغه به یې باور او یقین درلود.

ځینې وخت به یې داسې دعا غوښتله: « اللهم اجعلنی ممن ألقیت علیهم محبتک فجعلت لهم قبولاً فی الأرض ومحبة فی السماء ».

یعنې: یا الله ﷻ! ما له هغه خلکو څخه وگرځوه چې تا خپله مینه ورکړې، هغوی ته دې په ځمکه کې قبولتیا او په آسمان کې محبت ورکړی.

یقیناً چې الله ﷻ د هغه دعا قبوله کړه، هغه ته یې په ژوند کې او له مرگ وروسته هغه څه ورکړل، کوم څه چې ده غوښتل.

هغه چې ترڅو ژوندی وو، خوله یې له بنایسته خدا ډکه وه، هر نابلده انسان به چې ولید، د مینې احساس به یې پکې موندل او محبت به یې ورسره زیاتېدو، تر دې چې غوښتل به یې، تر څو ترې جلا نه شي .

په محمد باندې د الله ﷺ له لویو پیروینو څخه یوه دا وه چې د خلکو په زړونو کې یې له ده سره محبت کول اچولي وو .

هغه د وفا په مانا ښه پوهېدو، ددې لپاره چې له ده سره خلک محبت وکړي، د ټولو په خوښیو به خوښمن وو او خپله خوشالي به یې ورسره شریکوله، د هغوی د غم پر وخت به غمجن وو، او کله به چې پر خلکو سختې ورځې راغلې نو ده به یې د خپګان پیتي ورسپکول .

هغه به ورکړه کوله، خو له چا به یې څه شی نه اخیستلو، د خپلو ګاونډیانو د آرامۍ لپاره هڅاند وو، دا هلې ځلې به یې کولې چې هغوی له تنګسټیا څخه پراختیا ته راوباسي، کله به چې ور وغوښتل شو، ورتلو به، کله به چې آواز ورته وشو نو ځواب به یې ورکاوه او کله به چې چا اړتیا ورته پیدا کړه نو ځان به یې ور رساوه .

هغه د پراخه سینې څښتن وو او پر مصیبت باندې یې د صبر لپاره ساه ډېره اوږده وه . له هر څیز سره به په ښه فکر او با تدبیره سوچ سره مخ کېده .

ژوند یې له خپلو کړنو څخه په خوښۍ او رضا ولاړ وو، توجه یې ټوله خپلو هڅو، هلو ځلو ته وه، د نتیجې یې پروا نه ساتله او نه یې سوچ ورته کولو... هغه پر دې باور درلود چې کله یو کار ترسره شي له هغه وروسته باید سوچ پکې ونه شي بلکې د ژوند تدبیر وونکي ذات ته له تشویش پرته پرېښودل شي .

کوم څیز چې الله ﷻ یې جوړول وغواړي، هغه بدلېږي نه، او د کوم څیز چې بدلون وغواړي هغه رغیږي نه .

هغه وخت چې د خوارسم سپورمې پکې ډوب شوه

همیشه مور نا آشنا خیزونه حس کوو، چې د هغه ښکاره او پټه څه نښه نه لیدل کېږي، مور ته له سبب پرته اندیښنه پیدا کېږي، د ژړا کولو شوق راځي، زړه مو نیولی غونډې وي؛ مگر بیا هم د دې څه باک نه لرو، او نه پر خپل گمان باوري وو، مگر دا چې زمور له گمان سره برابر یو څه پېښ شي، گویا چې د انسان زړه هغه ته وایي: ته خبر نه یې؟

زه به په خپل ژوند کې اوس د سختې ورځې خبره وکړم، هغه ورځ چې محمد پکې شهید شو، هغه د پنجشنبې ورځ وه، هغه ورځ چې د پېړیو پر تېرېدلو سره به له یاده ونه وځي...

محمد سهار مهال له خوبه را بیدار شو، قرآن کریم یې ولوست، له هغه وروسته دوه ساعته ویده شو، له معمول سره سم مې د قهوي څښلو لپاره راوینس کړ...

وروسته هغه ظالم رژیم د ادلب پر ښار بمباري شروع کړه، محمد د بانډې ووت، کله چې بمباري ډېره شوه نو بېرته کور ته راغی .

له غمه ډکه ورځ وه... زه نه پوهېدم، په محمد کې مې د مرگ بوی حس کاوه، له حسرت او افسوس څخه مې په ډک نظر ورته کتل، پرته له دې چې څه ووايم، چیغو، آهونو او فریادونو مې دماغ دومره گډوډ کړي وو چې تر پوزې پورې یې رسولې وم .

احلام او بتول (۵) ټوله ورځ بې خاره ژړل، خو له دې سره محمد هیڅ تشویش ونه کړ، نه یې چیغې پرې ووهلې او نه یې غوسه پرې وکړه .

د مازدیگر پر مهال کیناست، ترڅو د ثانوي دورې د فراغت لپاره درس ولولي، زیات درس یې ولوست تر دې چې ما ورته وویل: بس دی نور، لږ پر ځان زړه وسوځوه، هغه وویل: باید چې د تېرو شوو درسونو قضایي راوگرځوم .

بتول دا مهال د مور له تیونو (شیدو) څخه نه وه بېله، محمد هغه ته د درس له میز سره یوه پاڼه او یو قلم ورکړل، تر څو لوبې پرې وکړي او ژړا یې ودرېږي .

۵- محمد ته الله ﷻ دوه لورگانې ورکړې وې، چې مشره یې د دریو کلونو په عمر احلام نومېده، او دوهمه یې بتول نومېده چې د یو کال په عمر وه .

پوره چوپتیا خپره وه، چې دا چوپتیا د بتول او احلام له ژړاوو پرته پر بل څه نه ماتېدله، محمد خپل درس لوست او ما يې د مخ کړنو ته په سوچ کې کتل، هغه کړنې چې د يوې لحظې لپاره مې له خپلو سترگو څخه د هغه د غيابت فکر نه کاوه .

د لمر له ډوبېدو او د آذان د انگازو پر مهال په ما داسې حس غالب شو چې تا به ويل، چې څوک مې د يوې تياره کندی او گرداب خواته بوځي چې ماته يې بېخ نه معلومېږي... ما ورته وويل: زه د سختې تنگسيا، خفگان او زړه بدوالي احساس کوم چې هيڅ مې نه پرېږدي، نه پوهېږم چې دا ناڅاپه حس او سخته تياره له کوم ځای څخه شوه چې په هر ځای خوره شوه...

محمد زما د آرامولو هڅه وکړه، کونښن يې وکړ چې ماته ډاډ راکړي او ما د نفس له بې ځايه وسوسو څخه وباسي ..

زموږ د ناستې پر مهال محمد ټولنيزې رسنۍ پرانيستې چې په هغه کې د جنگ خپلې غزې د وضعيت په اړه خبرې شوې وې، محمد خبرونه يو پر بل پسې وکتل، دی هيڅ شي دومره زيات نه خپه کولو، لکه څومره به چې د مظلومانو له کومک څخه خپلې بې وسۍ خپه کولو، وروستۍ هڅه يې همدا وه چې له هغوی سره د هغوی په ویر کې ځان شريک کړي، خلک د هغوی د داعيې په اړه ښه پوه کړي او له هغوی سره ودرېږي . همدا شيبه بيا د آلوتکو لخوا نوې بمباري پيل شوه ..

د بمبارۍ وېره او پريشاني ډېره ژر پای ته ورسېده، له ما څخه يې د کيلي گانو پوښتنه وکړه؟ ما ورته وويل: نه پوهېږم، سره له دې چې زه پوهېدم، خو خپل د ویرې احساس چې زما په فکر کې وو، ډېر درد ورکوونکی وو، سره لدې چې زه يې دندې ته له تگ سره عادت وم، د تگ او دندې لپاره به مې آماده کولو، خو دا ورځ له نورو ورځو څخه بيخي جدا وه، د هغه حرکتونه، سترگې، مخ او کور... گویا چې زه يې د لومړي ځل لپاره گورم، او تا به ويل، چې زما شاوخوا هر څه د بدلون په حال کې دي .

کيلي يې ومونده او د کور په دروازه کې ودرېد، خپل خبريال ملگري محمد جمال ته يې غريز پيغام پرېښود، چې دی بمبار شوو ځايونو ته د تگ لپاره آماده دی . ما په ډکو سترگو ژړل او بې اختياره مې د ترمو او ښکو سيلاب پر مخ روان وو، ما ورته وويل: مه څه!

په تېرو پنځه کلونو کې دا لومړی ځل وو چې ما دی له تگ څخه منع کاوه، ما ته یې پرته له دې چې څه وینا وکړي، وکتل ...

د بمونو آواز زیاتېده او اوچتېدو... هغه زما د ژړا، کمزورۍ او بې وسۍ د لېدلو توان نه درلود .

هغه زما د دغه کار رد کولو ته حیران وو، ما ته چې اوس هم هغه وخت راپه یاد شي، نو دا پوښتنه راته راولاړېږي، چې تا دا کار څنگه وکړ؟ خو هغه څه چې ما هغه وخت وکړل، داسې وو تا به ویل چې زه له هرڅه خبره یم، خو محمد زما احساس رینبتیا ونه گانه .

ما وروسته له کور د باندي ځینې خوبونه ولیدل، هغه ژړل، گویا چې هغه خوب ویل: ما له خپلې مهربانۍ او شفقت څخه پرته پر دې دنیا کې یواځې مه پرېږده... همدا د محمد وروستی خبره هم وه چې له ماسره یې په تلفوني اړیکه کې وکړه او دغه وخت دی لا ژوندی وو...

او دا وروستی ځل وو چې هغه ولاړ او بیا راونه گرځېد .

سه شنبه د شپې ۵۸:۱۲ بجې

م ۲۰۲۳/۱۱/۲۱

د محمد د ملگري (محمد جمال) بيان

(چا چې د پيښې تر ځای او له هغه وروسته يوه شيبه محمد يواځې نه وو پريښی) زه د محمد عثمان خواته ورغلم ترڅو زما سره د ادلب ښار ته ولاړ شي او هلته د بمبارۍ خبرونه نقل کړي، دغه وخت ۲۶/۱۰/۲۰۲۳ م، کال د ماښام ۲۲:۸ بجې وې. زما خبريال ملگري محمد عثمان له ما سره اړيکه ونيوله او زه يې په بېرې سره وغوښتم، ترڅو په موټر کې ورشم او راته ويې ويل: د اسد د فوځيانو لخوا د ادلب ښار هدف گرځول شوی.

زه ورغلم، هغه ماته د خپل کور لاندې منتظر وو، په موټر کې زما په خوا کې کينا ست، د ښار بمبار شوي ځای ته روان شوو، لومړی ځای چې خپل رسنيز راپور مو پرې جوړاوه، هغه د کارلتون سيمه وه، زموږ د راپور جوړولو په جريان کې زموږ تر څنگ يو بم ولگېد، او محمد په پښه کې په سطحي ډول زخمي شو، په دغه وخت کې يې له خدا څخه په ډکه خوله وويل: موږ به ډېر ژر شهيدان شو..

زه اوس د هغه رښتيا وينا ته ډېر حيران شم، خو ما د ده پردې خبره څه باک رانه ووږ، بلکې ورته ومې ويل: سمه ده نو راځه چې له يو بل سره خدای پاماني وکړو او غاړه مې ورکړه.. دا عجيبه شېبه وه، تا به ويل چې همدا لحظه ده او نور هيڅ شی نشته.

بيا مو يو بل ځای ته مخه کړه، ترڅو د بمبارۍ راپور پرې جوړ کړو، خو هغه ځای د ظالمانو لخوا هدف وگرځېد، په کوم ځای کې چې موږ وو، محمد ماته وويل: د اسد ظالم رژيم موږ مستقيماً هدف گرځولي يو، راځه چې بېرته خپلو کورونو ته وگرځو، زه د لومړي ځل لپاره په خپله کورنۍ وويرېدم..

موږ د محمد د کور په طرف وخوځېدو، چې په دې وخت کې د څارخونو لخوا د يوې ټپي ميرمنې په اړه اعلان وشو، چې په بمباريو کې ټپي شوې، او امبولانس ته اړتيا لري... محمد ماته وويل: چې بايد د امبولانس غم ورته وخورو.

کله چې موږ د هغه ميرمنې ځای ته ورسېدو، د ظالمانو لخوا همدا ځای موڅه وگرځول شو، زه هم زخمي شوم، زه په امبولانس کې شفاخانې ته وړل شوی وم، هلته ماته

خبر راکړل شو، چې زما ملگری محمد عثمان هم زخمي شوی او بلې شفاخانې ته انتقال شوی .

ما خپل ځان تر هغه پورې نه شوی صبرولای، تر څو مې چې هغه لیدلی نه وای او له ژوند څخه مې یې ډاډ نه وای تر لاسه کړی... مگر دې حالت (زما ناخبرتیا) زیات دوام ونه کړ .

وداعاً، لم تمت إلا لتحيًا   وقلبك لم يزل فينا يدقّ
إذا الدنيا بكته بكلّ عينٍ   فجنتّ النعيم به أحقّ

حذيفة العرجي

ژباړه: « د خدای په امان، ته د دې لپاره مړ شوې، چې بیا راژوندی شې . خو زړه دې
زمور تر منځ همپشه په حرکت دی (ته زمور تر منځ ژوندی یې) .
(که مړ شوې) نو په دې وخت به ټوله دنیا په دواړو سترگو درپسې وژاړي . او له نعمتونو
ډک جنتونه به (ستا) د ورتللو زیات حقدار وي . »

د محمد د جنازې پر مهال

کله چې الله ﷻ ته کوم بنده خوښ شي، نو په ځمکه او آسمان کې قبولیت ورکوي... دا جمله به مې یوه شیبه له ذهن څخه ونه وځي، کله چې محمد په شفاخانه کې تر درملنې لاندې وو، ما ډلې ډلې خلک لیدل چې د ده شاوخوا ته راټول وو، او د شفاخانې ساحه د یوې ثانیې لپاره نه ده خوشې شوې .

لویه ډله خلک راغلل، زیاتې دعاگانې یې په اړه د آسمان په لور پورته شوې، خو خیر په هغه څه کې وو، کوم چې الله ﷻ غوښتل .

د شهادت خبر یې سراسر درد وو، چې ټول خلک یې په غم، جدایی، آهونو او فریاد سره راټول کړل، دا چې ژوند یې ډېر ناآشنا او عجیب وو، د شهادت پېښه یې هم ډېره عجیبه وه .

د الوتکو دورې او بمباري روانه وه، خلکو محمد د خښولو لپاره هغه ځای ته یووړ چې ده یې وصیت کړی وو، تر څو یې د ابو عبیده تر څنگ خاورو ته وسپاري .

د محمد له شهادت وروسته ډېرو پوهانو هڅه کړې چې د هغه د عدالت، انصاف او نورو صفاتو په اړه د خپلو قلمونو څوکې وڅرخوي، سره لدې چې هیڅ ژبه د ده وړتیاوې نه شي بیانولی، خو زه دلته ځینې هغه لیکنې راوړم، چې د محمد په اړه په ټولنیزو رسنیو کې خپرې شوې:

په ابوبکر ⁽¹⁾ دې ټول وژاري....

ما خپل گران ورور محمد څو ځله لیدلی، خو قسم په الله! چې ما له ده څخه د جهاد، مجاهدینو مینې، د دین او اسلامي امت له مرستې پرته بل څه نه دي زده کړي .

هغه شپه او ورځ لگیا وو، نه سست شو او نه وروسته شو، نه یې خوب درلود او نه یې خوب کول غوښتل، هغه هیڅ ستوماني نه پېژندله، نه یې خپل کونښن په اوږي کې سپماوه او نه یې ستړیا پېژندله چې له کبله یې په ژمي کې جهاد پرېږدي، قرآن کریم یې حفظ کړ، له خپلو وروڼو سره یې مینه درلوده، د حق وینا کولو لپاره یې زیات کونښن کاوه، د اسلامي امت په سطحه یې کار کاوه .

¹- د محمد عثمان اسم کنیه ابوبکر وو .

گرانه وروره مور ستا په فراق سخت دردمن شوو؛ لاکن کوم څه چې زمور د تسلی سبب گرځي، هغه ستا د شهادت مرگ دی نه د بستري، ستا د مجاهد مرگ دی، نه له جهاد څخه د ناست کس، ستا له د بنمن سره د مخامخ کېدلو مرگ دی، نه د وروسته کېدونکي، ستا د صابر او د الله ﷻ د ثواب امید لرونکي مرگ دی، نن ورځ څوک د ابوبکر په شان دي؟

آه آه! زمور زړونه دې مات کړل، ستا وړتیا ته سلام، الله ﷻ دې اجر درکړي ای ابوبکره!

وما ييكون مثل أخي ولكن
أعزي النفس عنه بالتأسي
فلا والله لا أنساك حتى
أفارق مهجتي وبشق رمسي

ژباړه: زما د ورور په شان ژړا يې نه ده کړې، بلکې خپل ځان ته يې د هغه له غم څخه تسلي ورکړې .

قسم په الله چې تا به تر هغه هېر نه کړم، تر څو چې مې له وجود وينې نه وي توي شوي (نه وم شهيد شوی) او قبر مې د خښولو لپاره نه وي کيندل شوی .

وروره! خوښي ده تالره! مبارک دې شه! ته خپلو هېلو ته ورسېدې: ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَىٰ لَهُمْ وَحُسْنُ مَآبٍ﴾ [الرعد، آيت: ۲۹] .

ژباړه: هغه کسان چې ايمان يې راوړی او نیک عمل کوي، هغوی لره خوشالي او غوره ځای (جنت) دی .

شريح الحمصي

د شهيد خبريال محمد عثمان تقبله الله کورنی ته زمور د تسليت پيغام هغه يو خوش طبيعته ځوان او د مهربانه زړه خاوند وو، زما پسې يې په روژه کې لمونځ کاوه، په لمانځه کې يې ما له ژړا ډکې سلگۍ آورېدې... هغه به هميشه د جگړو گرمو سنگرونو او معسکراتو ته د تگ لپاره حريص وو، ترڅو د مجاهدينو پيغام او د سوريې په شمال کې د آزادو شويو سيمو د خلکو پيغام تر نورو ټولو پورې ورسوي .

محمد ولاړ خو په ځمکه کې يې اثر پاتې شو، هغه ته دې استقامت او شهادت دواړه مبارک وي، مور له الله ﷻ څخه قبوليت او بښنه ورته غواړو، يا الله! مور له هغوی سره د نيکانو په ټولي کې کامياب يو ځای کړه، نه ناکام .

مصلح العلياني

شهيد خبريال محمد عثمان... هغوی داسې غلي او چوپ ولاړل، هغوی ولاړل خو زمور نيمايي زړونه يې هم له ځانونو سره يوړل، هغوی هغه ځای ته ولاړل، کوم ته چې بنيایسته او ښه خلک ځي، هغوی داسې ځای ته ولاړل چې مور ټول هلته له الله ﷻ څخه تلل غواړو، هغوی جنت ته ولاړل، هغه جنت چې پلنوالی يې د آسمانونو او ټولې ځمکې برابر دی. مگر مور، مور ته مناسب دي چې د شهيدانو امانت ضايع نه کړو، بلکې ټينگ يې وساتو، هغه امانت دا دی چې مور د هغوی په لاره باندې ولاړ شو، په کومه لاره چې دوی ستي او شهيدان شول.

احمد زیدان

وروسته ډېرو خيرخواه خلکو د ده لپاره عمرې وکړې، ځينو خيريه بنسټونو د ده په نوم د اوبو څاه ويست (ثواب يې محمد ته وبانښه)، تر ټولو اوچت کار دا وو، چې د ده په نوم د يو مسجد بنسټ کېښودل شو، چې دا به د ده لپاره صدقه جاريه وي، په هغه کې به د قرآن کریم او نورو ديني علومو زده کړه ترسره کېږي.

که محمد شهيد شو، نو ډېر ژر به زيات خلک ميدان ته راوځي او د هغه مسير به د خپلو ځانونو لپاره تگلوری وټاکي.

د محمد له ويناوو څخه

من إدلب العزّ حتى غزّة الحرّة	حر یــــورث حراً بعده ثاراً
هذه الحياة ممرٌ لا لنحيا بها	إنا نموتُ لنحيا بعدها عمراً
يا غزّة الشّامِ منكِ تطلّبُ العذرا	فالشّامُ تُكوی كما لو أنّها جمراً
إنّ كان ما يُرجی منا لنصرتکم	أنا وأنتمِ کلانا نکتوي قهراً

ژباړه: « د ادلب له پاكي خاورې څخه تر آزادي غزې پورې، آزاد دي او له قرباني وروسته به خلكو ته آزادي پرېږدي، دا ژوند د پول او لارې په شان دی چې مور د تل ژوند كولو لپاره پكې نه يو پيدا، مور ددې لپاره مړه كېږو تر څو نور ژوند وكړي .
 اى غزې! شام ستا پيغلتوب غواړي، خو شام د غوښې په شان د اور په سكروټو كبايري .

که له مور څخه ستاسو مرسته وغوښتل شي، نو زه او تاسو ټول به په مظلوميت سره ستاسو لپاره ستي او كباب شو .»

مور ستا په انگړ كې د دې لپاره گرځو چې خپل عهد نوى او د خپلو هيلو غوتى وسپرو، زموږ د ټولو ښارونو د اوسېدونكو تر منځ غاړه هسكه ده، او هميشه به سوريه د انقلاب لپاره يوه نښه، علامه او مثال وي، د سوريې كاني، بوتې او ميوې د دې خبرې خبردارى وركوي چې هغه به همېشه په خپله وعده باقي پاتې شي، اشغال به ختم كړي او غازيان به خپل مقاومت جاري وساتي .

حوراء أرضٍ في الفؤاد شامٌ	قدسيّة تأوي لها الأحلامُ
يا قدسُ يا رمزَ البطولة والفدا	إنّ التّشوّق بالقلوب غرامُ
أسأل الهوى في بيت مقدسنا	أما ظممتُ إلى الفتح العظيم صيامُ
أين الملوك إذا بغزّة أضرمت	نار الوغى وبنيها أيتامُ
أين الجيوش ولو تكاثرت عدلها	أم أنّها جيف بقت و عظامُ
أم أنّها باتت لقتل شعوبها	ضربٌ و سفكٌ للدّماء حرامُ
يُسقى بعزّ مؤننا وحتوفنا	والموت شربٌ باردٌ وسلامُ
عبتاً تــــحاول لا فناء لثائرٍ	هذي رسالة أمتي وختامُ

ژباړه: شام په ځمکه کې د زړونو بسایږی ده، او قدس د خلکو لپاره د خوبونو لیدلو ځای دی .

ای قدسه! ای د ځوانی او قربانی نښې، په زړونو کې له تاسره محبت نه بېلېدونکی څیز دی .

زه په بیت المقدس کې ساه اخیستل غواړم، او تا د دې لویې فتحې لپاره روژه نیولې چې له کبله یې تېری شوی یې .

چیرته دي هغه پاچاهان، کله چې په غزه د جگړو اور بل وي، او بچیان یې یتیمانیري .
چیرې دي هغه لښکرې، د کومو چې مثالونه ډېر دي، یا دا چې بې روحه جسدونه او هډوکي دي چې پاتې شوي .

یا خو دې لښکرو د خپل ولس وژنه پیل کړې، او په ناروا طریقه وهل او د وینو تویول کوي .

د غیرت مرگ او وژنه زمور لپاره ښه دي او د شهادت مرینه زمور لپاره د سلامتیا یخې اوبه دي .

ته هسې لگیا یې، قرباني ورکونکي هیڅکله نه پناه کېږي، دا زما وروستی پیغام دی ای زما امته!

د محمد د پلار وينا

الحمد لله رب العالمين وأفضل الصلاة و أتم التسليم على سيدنا محمد و على آله و أصحابه أجمعين .

﴿ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَن قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَن يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا ﴾ [احزاب، آیت: ۲۳] .

يعني: « له مؤمنانو څخه ځينې سړي دي چې هغوی هغه وعده رښتيا کړه، د کومې لوظ يې چې له الله ﷻ سره کړی وو، نو ځينې هغه دي چې خپل حاجت يې پوره کړ او ځينې نور بيا منتظر دي، خو خپل لوظ يې هيڅ بدل نه کړ ». مور د خپل پالونکي له خوبسې پرته بل څه نه وايو، مور ټول الله ﷻ لره يو او د هغه خواته ورستنېرو .

ماته دې دا عزت مبارک وي، چې زه په يو تکړه سړي چې د الله ﷻ لپاره يې د هيچا د ملامتيا پروا نه کوله، ونازول شوم، او هغه د الله ﷻ د دين لپاره او د هغه په دفاع کې شهيد شو .

محمد علي عبد الباسط حاج ابراهيم

په څوارلس کلنۍ کې يې قرآن کریم حفظ او د الله ﷻ په لاره کې يې جهاد پيل کړ، په ډېرو جنگونو کې يې د ياغي بشار الاسد او د هغه د ملگرو په مقابل کې برخه واخيسته، او څو ځله تپي شو .

د ادلب پر پاکه ځمکه په داسې حال کې په شهادت ورسېد، چې په عام ولس د بشار او د هغه د ظالم رژيم ظلمونه او بمبارۍ يې نقل او تثبیتولې، د هغه په پاڅو او سپيڅلو وینو باندې دا خاوره رنگ شوه .

الحمد لله، چې هغه د ځمکې د خلکو تر منځ زيات محبوبيت درلود او له الله ﷻ څخه غواړم چې د آسمانونو د مخلوق تر منځ يې هم همداسې محبوب وگرځوي . په آخر کې د محمد له ملگرو او مجاهدينو څخه دا هيله لرم چې هغوی دې زما زوی په خپلو دعاگانو کې نه هېروي، او هغه لاره دې دوی تر خپل منزل پورې ورسوي، پر کومه چې زما زوی ولاړ، هغه داسې سوچه او پاڅه لاره شاته پرېښوده چې هيڅ کوروالی پکې نشته .

د شهيد پلار: عبد الباسط حاج ابراهيم

أغرُّ، أزهرُّ، مثل البدر صورته صافٍ، عتيقُّ، فما في وجهه ندبُ

الخنساء

« د خوارلسم سپوږمي په څېر د هغه شکل سپين او روښانه وو، داسې غوره او پاک وو چې په منځ کې يې هيڅ بدي او خرابي نه وه . »

د محمد له شهادت څخه وروسته

د الله ﷺ کارونه د حیرانتیا وړ نه دي، او نه دا خبره د هېرېدلو ده چې مور بشریو، او دا چې خامخا به یوه ورځ د محمد وخت په دنیا کې پوره کېده... مگر زه به له هغه وروسته د ژوند کولو څنگه توان ولرم..

کله چې ماته د ده د شهادت خبر راوړسېد، زما حالت د گل غوټی په شان آرامه وو، په داسې ډول چې د وخت طوفان د دې گل پانې په زور سره چې څنگه یې خوښه شي ترې وشکوي، او په گل کې داسې څه پاتې نه شي چې د هغه په وسیله دې بیا راوتوکېږي او زرغون دې شي ..

درسونه پای ته ورسېدل، پانې ټولې شوې، قلمونه وچ شول، اوس د تطبیق وخت شو، د داسې آزمویني وخت راغی چې مخکې له دې څخه ترې خبره نه وم .

دا جمله مخکې ما ډېره تکرار کړې چې صبر د مصیبت په لومړیو کې وي، خو اوس دا جمله زما د بدن په هر رگ کې گرځي او زما په زړه یې د صبر یخې اوبه پاشلي، ته به وایې چې ما هیڅ گرمي نه ده لیدلې، یا دا چې ما له غم سره تعهد کړی چې هیڅکله به ترې نه بیلېرم، او جسم مې د مصیبت د لویوالي له کبله مات او کمزوری شوی .

هغه څه ته زه اړتیا لرم چې مخکې مې ورته درلوده، چې هغه زما ایمان دی.. زه مې ایمان ته د دې لپاره اړتیا نه لرم چې ما به له دې حالت څخه وباسي او یا چې څه تېر شول هغه به هېر شي او یا به زما د اوبنکو بهېدل ودرېږي، دا خو ضرور شته خو د مومن د زړه لپاره دا پکار دي چې په دې وخت کې کلک شي او شیطان ته اجازه ور نه کړي چې په زړه کې ځاله جوړه کړي او بیا وسوسې پکې واچوي .

زه مې ایمان ته اړتیا لرم.. د دې لپاره چې په دې ښه باوري شم چې په دنیا کې ځینې دردونه داسې دي د کومو چې درملنه دلته (په دنیا کې) نه کېږي، او زموږ د محبوبینو له تگ وروسته مور د هغوی د خبرو او جامو بوی ته هم منتظر پاتې کېږو، د دې لپاره چې د دوی له حال څخه مو لږ ډاډه کړي، او دېته ورته زخمونه هیڅ نه پټېږي؛ مگر دا چې مور یې پټ کړو .

زه مې ایمان ته اړتیا لرم.. د دې لپاره چې د نوح ﷺ له زوی سره او د لوط ﷺ له خپلې میرمنې سره هم جدایي را په یاد کړم، خو هغه یواځې په مرگ سره فراق نه وو، بلکې یو اور ته روان وو او بل جنت ته ..

زه مې ايمان ته اړتيا لرم.. د دې لپاره چې زه د آدم عليه السلام له جنت سره فراق او جدايي را په ياد کړم، لکه څرنگه چې زما جنت زما د سترگو پر وړاندې پرته لدې چې زه څه وکړای شم، ورو ورو ولاړ .

د شهادت لوړ مقام ته د محمد د رسېدلو احساس زما سره د ده له زخمي کېدلو سره سم پيدا وو، خو ماته هېچا پوره حقيقت نه ويل، او نه يې زه په شفاخانه کې د ده اطاق ته ورپرېښودم .

خو ما د هغوی حرکات څارل، د هغوی له يو بل سره مې پس پسک آورېدو، د محمد د شهادت خبره د هغوی په خولو کې وه خو هېچا دا خبره په ژبه نه راوړه .. نوره زه هم پر دې نه پوهېدم چې په څه شي زما غوسه سرپرېږي او په څه باندې به زما په سينه کې د لگېدلي اور لمبې مړې کړي .

د پنجشنبې له ماښام څخه د شنبې تر ماښام پورې ... ما خپل ځان د غنې (جولاگي) د کور په شان کمزورو هيلو ته وسپاره، خو بيا مې هم د يوې شيبې لپاره دعا نه ده پرېښې . د دويمې ورځې پر سهار زه د هغه تليفون په زنگ له خوبه راپاخېدم چې محمد ماته پرېښی وو، زما اوبښکې روانې وې، سره لدې چې ما د هغو د وچوالي هڅه کړې وه .

د هغه خبر له آورېدلو وروسته چې زما د ژوند د بدلون سبب شو، ما په خپله سينه کې د داسې سکروټې احساس کاوه چې زما زړه سوځوي او داسې درد مې احساساوه چې زما د زړه رگونه څيرې کوي... خو په دې وخت کې زما ټوله هيله ستا ليدل وو، تر څو له دې خبرې څخه ډاډه شم.. ما په زړه کې خلک په دې خبره کې دروغجن گڼل، او دا دردمنه پېښه مې نه منله، خو لدې سربېره مې په دغه وخت کې د الله تعالى زياته ستاينه کوله.. او د مصيبت د راتگ پر وخت همدا ماته معلومه وه، زه پوهېدم چې ته زما کمزوري ليدل خوښ نه گڼې ..

ما هغه ثانيې او دقيقې شمارلې چې زما او ستا د وروستي ملاقات تر منځ وې، ما فکر کاوه چې دا زما له ټول عمر څخه اوږدې شيبې دي..

دا داسې شپه وه چې گويا سپورمې تندر پکې نيولې وي، ما د ټولو خلکو سترگو ته کتل او ورته ويل مې چې که ته نه وې نو لدې وروسته سپورمې هم نشته، او نه دا سې رڼا شته چې زما پاتې ژوند پرې روښانه شي .

زه ستاخواته د الله ﷻ لخوا په راکړي صبر او پوره توان سره درغلم، ستا جسد ته په ډاډه او آرام زړه درنبردي شوم .

ما تاته د خواشيني انسان چې ځان خوښ بښي، وکتل.. تل چې ما تاته کتلي ته د ټولو خلکو تر منځ بڼايسته انسان وي، خو مگر نن ورځ دې بڼايست بدل شوی وو .
ستا په مخ کې داسې رڼا وه، چې له تا وروسته يې د دې ضمانت کاوه چې زما پاتې ژوند به روښانه وساتي، ستا په شونډو نړۍ موسکا چې ما ته په نرمۍ سره ستا د لقاء د انتظار توان راکوي .

ما ستا مخ مسح کړ.. خو احساس مې په زړه کې وو، نه په لاسونو کې.. ما تعجب وکړ، چې بې روحه جسد څنگه داسې نرم او تازه کېدای شي، څنگه دې جسد داسې پرقېدونکی او روښانه دی حال دا چې سخت زخمي او ټپي شوی .
ته باوره وکړه! هيڅ مې نه غوښتل چې تا يواځې پرېږدم، او دا ممکنه وه چې ما ټول عمر ستا په خوا کې پرته له ستړيا همداسې تېر کړی وای .
پت مې ورته وويل: ای ليواله سترگو!

د تقدير همدا خوښه وه چې تا د ښکلي شهيد په څېر پورته کړي، د يوې اوږدې زمانې لپاره دې تر خاورو لاندې کېږدي او يو نوي مخلوق ته دې وربښکاره کړي، چې مور نه دی ليدلی .

که مور پر دې فاني دنيا کې له يو بل جدا شوو، نو د الله ﷻ په امر به همېشنيو جنتونو کې له يو بل سره يوځای شو..

له تاسره، پر تا پورې او ستا لپاره هر څه ښکلي وو چې هيڅ به يې هېر نه کړم، او نه به د کلونو پر تېرېدو سره وران شي، دا ليکنه دې زما پر وينا باندې گواه وي، ستا په اړه مې په ليکنه کې هسې يوه دوره وکړه، خو هر چې د زړه مسأله ده نو تر قيامته پورې به ته پکې ثبت او ثابت وي .

دا يو څو خورې ورې خبرې وې چې ما لوستونکي ته ستا په اړه وليکلي، نور له الله ﷻ څخه غواړم چې تا د قيامت په ورځ له پيغمبرانو، ريښتینو او شهيدانو سره راپورته کړي، او فردوس جنت دې ځای شي، زما گرانه...

په دغه الفاظو باندې زه ځان ته دا ډاډ ورکوم، گويا چې ما خپله فريضه ادا کړې . بيا:
مور خپل محبوب په خپلو فکرونو کې خښ کړی، او د الله ﷻ رضا او د هغه ثواب ته مو پرېښی .

د شهيدانو ميرمنو ته پيغام

مور د الله ﷻ له رحمت څخه بېرته د هغه رحمت ته درومو او د الله ﷻ له تقدير او مهرباني څخه بېرته د هغه تقدير او مهرباني ته ورگرځو، کوم څه چې مور يې نن آزمېښت گڼو، سبا ته د دې غوره نتيجه ښکاره کېږي .

انسان بايد له مصيبت څخه وروسته همېشه صبر وکړي، خپل ژوند ته ادامه ورکړي، لويه خطا دا ده چې انسان له مصيبت سره سم هر څه ته د پای ټکی کېږدي .

د روح له قرباني څخه بله لويه قرباني نشته او نه له دې څخه بل لوی تاوان شته چې ته داسې څوک له لاسه ورکړې چې تا ته د روح حيثيت لري.. خو د الله ﷻ لوی رحم دا دی چې دا قرباني شهادت گرځوي.. او د مصيبت پېښېدل د صبر لپاره سبب گرځي چې د دې دواړو (شهادت او صبر) اجر ډېر لوی دی .

زما په دې خبرو کې هغه ښځه مقصد ده چې تقدير يې زما سره يو شان وي . هغې مېرمنې ته چې د خپل روح يوه برخه يې له لاسه ورکړې چې له دغه برخې سره د وصال شيبې شماري.. او د هغه خواته د ورتللو فکر يې همېش په زړه کې ميلمه وي .

هغې مېرمنې ته چې اولادونه ورته امانت پاتې دي ..

پر خپل ځان بوج مه راوړله او په دې اوږده مزل کې له صبر څخه کار واخله ..

د چا په اړه چې مور د مرو گومان کوو، هغوی ژوندي او د الله ﷻ ميلمانه دي او په دنيا کې چې کوم څيز مور درد گڼو، هغه درد په آخرت کې د جنت سبب دی چې مور به له هغوی سره پکې يوځای کړي .

زه په ډاډ سره ويلی شم، چې دوی ته دې دا سودا مبارکه وي، په کوم کې چې هغوی سراسر گټه کړې، له دې څخه لويه نيکمرغي چيرې ده چې الله ﷻ له يو چا څخه د هغه نفس واخلي تر څو د سپيڅلي دين دفاع پرې وکړي او مور ته دې هم دا وياړ مبارک وي .

دا چې زه هم د شهيد مېرمن يم او ته هم، او شهيدان هغه خلک دي چې الله ﷻ د زرگونه خلکو تر منځ غوره کړي، نو له دې به لويه نيکمرغي چېرته وي چې الله ﷻ هغوی د دې لپاره غوره کړي، تر څو د هغه په خوا کې وي، او له دې څخه به نوره نيکمرغي چېرته وي چې زموږ لپاره د هغوی شفاعت حاصل شي او په جنت کې له هغوی سره يوځای شو .

ای د شهید مېرمنې! ستا په غاړه اوس یو لوی امانت پروت دی، ستا لپاره اوس ډېر کونښنښ په کار دی، مور خو مخکې یواځې خبرې او وینا کوله خو اوس د عمل وخت راغلی .

د ژوند د کړاوونو لړې کولو لپاره دې د تېر ژوند خوږې خاطرې یوې خواته کړه، په تېر عمر کې زړه ډاډه وو، نفس آرامه وو، د اطمینان خوبونه مې کول، نه مو د سهار لپاره سوچ کاوه او نه د بیگاه غم راسره وو، خو اوس دا هر څه تغیر شوي .

اوس تر هر څه مهم ستا اولادونه دي، ته په داسې زمانه کې ژوند کوې چې ټول مفاهیم بدل شوي، مادیاتو د انسان فطرت خراب کړی، نو ته باید په یو وخت کې مور او پلار دواړه و اوسېږې .

زه بیا هم درته وایم! چې په دې وخت کې زړه ماتې، ناکامو او شکست خپلو خلکو ته ونه گورې؛ ځکه چې هغوی تا ته پرته له خپگان څخه نور څه نه شي درکولی، پاڅېره! یون وکړه او د کړېدلي امت لپاره تکیه گاه جوړه شه .

اگر که ته بنځه یې، خو ډېر او ډېر کارونه دي چې باید ته یې ترسره کړې، ستا دنده ډېره لویه ده، باید چې ترسره یې کړې .

نو ځکه، ای خورکې! د کمزورو خلکو په خبرو پسې مه گرځه، دا په یاد ولره چې تاریخ په خپلو پاڼو کې یواځې د سړیو نومونه نه دي راوړي، بلکې د داسې ښځو نومونه یې هم ذکر کړي چې زرگونه سړي یې ځای ته نه شي ور رسېدای .

هغه ورځ راتلونکې ده چې مور به په خپلو ټپونو پټې لگولې وي او په ډېر ویاړ سره به مو د عظمت جنډه او بیرغ اوچت کړی وي .

د صبر او آزمويښت په اړه يو څو کرښې

مور انسانان يو، د پېښېدونکو پېښو په اړه په مطلق ډول پوهه نه لرو، او نه په دې پوهېږو چې له مور سره څه کېږي، هغه د الله ﷻ په تقدير کې رحمت دی او که عذاب، خو يو شی چې ثابت دی، هغه دا دی چې آزمويښت د الله ﷻ په وړاندې د بنده اوچتوالی دی، او د جنت د خاوندانو لپاره دا مناسب دي چې آزمويښت ورکړي، صبر وکړي، د ثواب هيله من وي، په الله ﷻ ښه گمان ولري او له هغه ﷻ څخه مرسته وغواړي .

ماته دغه آزمويښت ښه عبرت راکړ او له دې مصيبت څخه مې ډېر څه زده کړل..

ژوند د باور او مبارزې نوم دی، دلته د خوښۍ شيبې نشته، هغه فتح چې د اوس لپاره يې مور نه وينو، نو دا خو څه خبره نه ده، بايد چې په خپلو قربانيو د فتحې بيرغ اوچت کړو او له خپل ځان څخه دا پوښتنه وکړو چې تر اوسه مو څومره هڅه کړې او له دې وروسته بايد څومره هلې ځلې وکړو .

اوس مکلفيت ډېر لوی دی، نو بايد چې خلک ویده وي مور پاڅېږو، زمونږ شاوخوا خلک ناست وو او مور کار پيل کړو، بايد ځان ته صحيح مسير لکه څرنگه چې غوښتنه راڅخه کېږي، برابر کړو، اگر که له خنډونو سره پکې مخامخ کېږو، هره اوبښکه چې بهيري، د خولو هر څاڅکی چې څڅيري او زخم چې رسېږي دا ټول د آخرت په لاره يون دی .

کله چې تېزاب راوالوزي د ونو ريښې وڅوڅوي، کله چې په آسمان کې وريځې او بريښناوې راشي او په توره شپه کې ټولې خواوې له ويرې او وحشت څخه ډکې کړي، په دې وخت کې ثابت انسان هغه دی چې دې هر څه ته د عظمت په سترگه وگوري او خپل اذکار پيل کړي، هغه په دې باوري دی چې دا هر څه د الله ﷻ مخلوق دی، که د الله ﷻ خوښه وه، وي به او که يې نه وه خوښه، نو نه به وي...

هغه تېز باد چې زما پر سر تېر شو، دا توان يې درلود چې زما ايمان په لړزه راوړي او زما روښانه باور له منځه يوسي؛ مگر زه له وسوسو څخه ونه ډاره شوم؛ ځکه چې د باور ريښې په زړه کې کلکې دي، او د دې رېښو خړوبه کېدل له قرآن کریم او نبوي سنتو څخه دي، زړه په دې باور لري چې ښه او بد ټول په تقدير کې شته او د مرگ شيبې خامخا راتلونکې دي .

له آزمويښت وروسته لاره ډېره اوږده او پيچلې ده، مور بايد دا فکر ونه کړو چې د سترگو د رپ په اندازه به تېره شي، بلکې دا له مور څخه پوره يو عمر غواړي، خو د دې

لارې لنډول او خپل منزل ته ځان رسول پرته له دې چې صحيح طريقه انتخاب کړو، بله لاره نه لري؛ ځکه نو په قرآن کریم کې د پیغمبرانو ذکر شوي پېښې او د صحابه کرامو ژوند د دې لارې د لنډولو لپاره غوره لارښود دی .

له دې کبله ته د دې لپاره زیات هڅاند و اوسه چې خپل زړه له الله ﷻ سره وتړې، د دنیا له محبت او چټلیو څخه یې صفا کړې، د آخرت لپاره کار وکړې، چې همدا آزمویښه مور د دې لپاره برابروي، نو زموږ هم پرته له صبر بله چاره نشته .

څوک چې د دنیا ژوند د دې لپاره پرېږدي چې مصیبت مې لوی دی او له خپل غم، درد او مصیبت سره ځان مصروف کړي، نو دا مناسب نه ده؛ ځکه چې آیا ته غواړې په داسې حالت کې دې ته چوپ او گونگی پاتې شې چې شاوخوا خلک دې په ښه خوش آوازی باندې خبرې کوي؟ آیا ته دا غواړې چې د خرما نیالگي دې همداسې په لاس کې پاتې شي، ویې نه کړې، په داسې حال کې چې ته یې په کرلو مکلف شوی وي؟ پورته شه! دا هرڅه جنت ته په لومړي ځل کتلو سره هېرېږي او له منځه ځي .

پر الله ﷻ پورې له زړه تړلو پرته په ژوند کې آرام نشته، نه د الله ﷻ له حکم سره سم د کار په نه ترسره کولو کې برکت شته او نه د غمونو له منځه وړلو پرته څه خوښي شته، د دنیا ژوند زړه هیڅکله نه پرېږدي چې له غم او خپگان څخه دې خالي شي، بلکې د دنیا د تکلیف خو دا غوښتنه ده چې ته له ښځو سره کینې او له مبارزې پاتې شې ...

د نفس پالنه او روزنه یو لوی تعهد دی چې انسان ته وړاندې کېږي، نو خپل ایمان دې د خپل زړه په چاپیریال کې له سره راټول کړه، په صبر، عبادت او آزمېښت سره دې د آخرت د کور آبادي پیل کړه، مخکې له دې چې په تېر وخت او فرصت پښیمانه شي، په ډېر دقت او پوره ځیرکتیا سره تخم وشینده، خپل کار دې داسې سرته ورسوه، گویا چې همدا وروستی چانس دی ..

خپل عقل او احساس دې اوچت او برابر وساته پر یو بل یې مه وړاندې کوه، په داسې ډول چې ستا د سینې د خلاصون سبب شي؛ ځکه که داسې ونه کړې، نو کار به دې پرته له سوچ څخه ترسره کړی وي، او یا به دې سوچ کړی وي خو پر هغه به عمل نه وي، نو دواړه (سوچ او عمل) په ټکر کې مه راوله .

نسل به دې ژوند وکړي، کور به دې جوړ شي خو له چا سره چې زموږ مینه وه، هغوی زموږ څخه مخکې ولاړل، زموږ لپاره غټه تسلي دا ده چې هغوی الله ﷻ هغه ځای ته

انتخاب کړي وو، چې نه سترگو هغه ځای لېدلی، نه غوړونو د هغه په اړه څه اورېدلي او نه د کوم انسان په عقل کې د هغه په اړه څه سوچ تېر شوی .

مور د هغوی (شهیدانو) په درجو باور لرو، او له الله ﷻ څخه غواړو چې زموږ لپاره یې سپارش کوونکي وگرځوي، زموږ لپاره پرته له دې بله لاره نشته، چې ځانونه د دې لپاره آماده کړو، تر څو د دې لوی خیر (شفاعت) اهل وگرځو .

پایله

دلته هر څه پیل او پای لري، لکه په دنیا کې ستا پای ته رسېدل او د آخرت ژوند پیل کول او یا هم لکه ددې کتاب پیل او پای، کوم چې ستا لپاره مرثیه (۷)، ستا په خاطر ویاړمن او له تا وروسته یو اثر پاتې شو .

ټوله پاکي هغه الله ﷻ لره ده چې زما پر زړه یې دسکینې (آرام) پټی ولگوله، او ما ته یې پر داسې څه صبر راکړ چې غرونه یې په وړاندې راپرېوځي، زه تاکید کوم لکه زما په دې دعا باندې تاکید، چې الله ﷻ دې تا د آخرت د پوښتنو پر مهال ثابت قدمه لري، ما له ځان سره د هغه مشکو بوی اخیستی، کوم چې له تا څخه خپرېدل، لاسونه مې ستا د مخ په هغه خوشبويي باندې خوشبويه کړي چې زما تر مرگه به هېر نه شي .

زه له درد، ډېر صبر او کمزوري همت سره ستا له خوا څخه راوگرځېدم... خو له دې څخه ډاډه يم چې د وخت په تېرېدو به ددې لپاره ډېره توانا شم ترڅو هغه مزل پوره کړم چې تا به زه همیشه هغه ته تشویق کولم .

ما ته یواځې پرېښودې، مگر تا زه یواځې نه يم پرېښودې... سره له دې چې ته لرې یې، خو زما په زړه کې ته همیشه او تل تر تله پاتې یې .

له دې درد، کړاو او خپګان وروسته چې تا دا نه دي لیدلي، زما تسلي ده او ته له مور وروسته نیکمرغه یې؛ ځکه چې ما ستا په اړه دا کړنې او جملې راوړې او هڅه مې وکړه چې ستا له پېژندګلوی سره یوه شیبه تم شم، نو په هغه چا باندې دې څه گمان دی چې تا له ما څخه ښه پېژني! ته به د الله ﷻ په حکم پرته له خوښۍ بل څه ونه گورې .

ته د ملایکو په شان سپېڅلی، د نرم، ښکلي، مهربان زړه څښتن او ځلېدونکی ستوری وې چې په هیچا دې بد نه وو پیرزو .

زما اوبښکې حق لري چې تل زما په انګو باندې وبهېري.. او ترڅو چې له تاسره نه وم یو ځای شوې تر هغه به ستا په پلونو خپل پل رد، ځکه چې تا زه وروسته د یو امت په شان پرېښووم .

جمعه

۲۰۲۳/۱۱/۲۴ م

۷- هغه وینا یا شعر چې په مړي پسې وروسته د یو چا لخوا ویل کېږي یا لیکل کېږي .

د عنوانونو ليكلړ

- د ژباړن سريزه ۳
- سريزه ۵
- د ماشومتوب له سختيو او خاطرو څخه يو څو خبرې ۷
- د فراق لومړۍ څپه چې خلك يې يو له بل څخه لرې كړل ۱۰
- د وخت طوفانونو هغه كمزورۍ نه كړ ۱۶
- ته هر ځاى نيكمرغه وي ۱۸
- هغه وخت چې د څوارلسم سپوږمۍ پكې ډوب شوه ۲۰
- د محمد د ملگري (محمد جمال) بيان ۲۳
- د محمد د جنازې پر مهال ۲۶
- د محمد له ويناوو څخه ۲۹
- د محمد د پلار وينا ۳۱
- د محمد له شهادت څخه وروسته ۳۳
- د شهيدانو ميرمنو ته پيغام ۳۶
- د صبر او امتحان په اړه يو څو كړنې ۳۸
- پايله ۴۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د اسلام د سپیڅلي دين لپاره قرباني
ضرور ده .

« إِنَّ مِنْ أَعْظَمِ الْأَعْمَالِ عِنْدَ اللَّهِ أَنْ يَجُودَ
الْإِنْسَانُ بِنَفْسِهِ وَجَسَدِهِ وَرُوحِهِ فِدَاءً لِلْإِسْلَامِ وَأَهْلِهِ
» .

« د الله ﷻ په نزد تر ټولو اوچت عمل دا
دی چې انسان د اسلام او مسلمانانو لپاره د
خان، روح او جسد قرباني ورکړي » .
(د اتل شهید محمد عثمان له ویناوو څخه)

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**